

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู เนื่องจากคุณภาพของการศึกษาจะสูงหรือต่ำ จะต้องประเมินจากปริมาณและคุณภาพของผลผลิต และผลสัมฤทธิ์ที่ครูได้สร้างขึ้นมาในระบบการศึกษาในโรงเรียน (ไกรยุทธ ชีรตยาภินันท์, 2533) แต่ในปัจจุบันนี้การศึกษาของไทยยังมีปัญหาค้านคุณภาพอันเนื่องมาจากกระบวนการเรียนการสอนยังไม่อาจให้ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนได้ (ตีปปนนท์ เกตุทัต, 2538) สถาบันผลิตครูจึงให้ความสนใจกับปัจจัยที่จะช่วยให้ครูมีข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อเหตุการณ์ภายใต้บริบทการทำงานของครูที่นับวันจะเพิ่มความยุ่งยากและซับซ้อนยิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับแหล่งความรู้สำคัญทางด้านวิธีการสอนของครู พบว่าแหล่งความรู้ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนครูมากที่สุดคือ (1) ประสบการณ์เดิมของครูเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบเดิมตามที่ครูได้รับประสบการณ์ตรงมาจากครูของครูเอง ครูถูกสอนมาอย่างไรเมื่อเป็นผู้เรียนพอมามีเป็นครูก็จะมีรูปแบบการสอนแบบนั้น ผลจากประสบการณ์ตรงที่ได้นี้เองจึงทำให้ครูไม่คอยจะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนของตนเอง และนอกจากนี้ยังพบว่าประสบการณ์ตรงที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งคือ (2) ประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานสอนในวิชาชีพของครู ครูมีฐานข้อมูลของการคิดและตัดสินใจมาจาก ภูมิหลัง ความสนใจ และประสบการณ์ของตนเอง ในการปฏิบัติงานสอนแต่ละวันครูจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นประสบการณ์ของครูจึงมีขอบเขตที่จำกัด เพราะครูอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เป็นโรงเรียนเพียงโรงเรียนเดียว รูปแบบการสอนก็เป็นรูปแบบเดียว หรือเป็นแบบที่จำกัด แต่ในสภาพการทำงานจริงของครู ครูต้องไปจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่หลากหลาย และมาจากสังคมที่มีความแตกต่างกัน การที่จะทำให้ครูมีความเข้าใจในสังคมที่มีความแตกต่างที่อยู่รอบ ๆ ตัว จนถึงการตัดสินใจเลือกวิธีการสอนที่หลากหลายมาใช้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนที่หลากหลายนั้น จึงเป็นไปได้ยาก เพราะฐานความรู้ของครูแคบและมีขีดจำกัดอยู่ที่ประสบการณ์เดิมของตนเอง (Sheldon and Allain , 1987)

จากปัญหาที่พบดังกล่าวก็ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหา ในทิศทางการหาวิธีการที่จะเพิ่มขยายฐานความรู้ของครู ให้กว้างขวางและทันสมัย ครอบคลุมความหลากหลายของนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้น แนวทางที่จะมุ่งไปสู่การพัฒนาครูดังกล่าวมีหลายแนวทาง เช่น การทำวิจัย การสร้างสมประสบการณ์ และการศึกษาค้นคว้าจากตำราหรือเอกสาร (จรัส สุวรรณเวลา, 2533) ซึ่งนักวิชาการและนักวิจัยทางการศึกษาต่างก็ได้พยายามศึกษาถึงแนวทางต่าง ๆ ที่จะช่วยในการพัฒนาครู แนวคิดหนึ่งคือใช้การวิจัยขยายฐานความรู้ของครูในตอนแรกของแนวคิดนี้ วิธีการหนึ่งคือให้นักวิชาการหรือนักวิจัยเป็นผู้ทำการศึกษา ทำวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้แล้วนำมาให้ครูศึกษา ซึ่งก็คาดหวังว่าครูจะเป็นผู้นำเอาผลการวิจัยไปใช้ และผลปรากฏว่า ผลที่ได้จากการวิจัยนั้นไม่ค่อยจะเป็นประโยชน์ต่อครู เพราะไม่ตรงกับความต้องการและปัญหาจริงของครู ดังนั้นความหวังของนักวิจัยทั้งหลายที่จะใช้ผลของการวิจัยที่ตนเป็นผู้ทำเพื่อมาขยายฐานความรู้ของครูนั้นจึงมีขีดจำกัด เนื่องจาก Borg (1987 อ้างถึงใน Sheldon and Allain, 1987) พบว่า ครูมีความเชื่อว่าตนเองไม่สามารถที่จะอ่านงานวิจัยให้เข้าใจได้ และครูเชื่อว่าผลจากการวิจัยไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์การเรียนการสอนที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อความรู้จากการวิจัยการศึกษานั้นยากต่อการแปลผล และยากต่อการนำไปเชื่อมโยงกับปัญหาจริงที่เกิดกับครูและผู้บริหารในโรงเรียน

Buchmann ได้ช่วยขยายแนวคิดของการใช้การวิจัยในการพัฒนาฐานความรู้ของครูไว้ว่า คุณค่าของความรู้ที่เกิดจากการวิจัยนั้น ไม่ได้อยู่ที่ผลของการวิจัยเท่านั้นแต่ความรู้สำคัญอีกส่วนอยู่ที่กระบวนการแสวงหาความรู้ที่อยู่ในกระบวนการวิจัย นั่นคือถ้าครูได้ลงมือทำวิจัยแล้วจะทำให้ครูมีความรู้และเข้าใจในสิ่งที่ทำการศึกษาลึกซึ้ง เพราะเข้าใจที่มาของความรู้จึงทำให้เข้าใจองค์ความรู้ที่ได้มากขึ้น นอกจากนี้ประสบการณ์ทางการทำวิจัยจะทำให้ครูพัฒนาตนเองในด้านความเป็นนักวิชาชีพอีกด้วย ดังนั้นแนวคิดใหม่ในการพัฒนาองค์ความรู้ของครูคือให้ครูทำวิจัยดังที่ Simmons ได้กล่าวว่าครูควรจะต้องเป็นผู้ทำการศึกษา(วิจัย)ในการสอนของตนอย่างกระตือรือร้น ซึ่งจะส่งผลไปถึงการตรวจสอบบทบาทของครู ตรวจสอบวิธีการในการปฏิบัติงาน และผลต่าง ๆ ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในชั้นเรียน (Buchmann ,1983 และ Simmons,1984 อ้างถึงใน Sheldon and Allain, 1987)

แนวคิดดังกล่าวมีความเชื่อว่าที่ครูทำวิจัย จะทำให้ครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีความสามารถใช้แนวคิดในการแก้ปัญหา และมีกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพราะครูนักวิจัยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องการเสาะแสวงหาความรู้ มีความรู้ในกระบวนการทำวิจัยที่เกี่ยวกับการสอน ซึ่งจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ(Arends, 1994) ครูจะมีความเข้าใจที่ชัดเจนในกระบวนการสอน และสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนของตนเอง ภาพความจริงที่ชัดเจน

เหล่านี้เป็นข้อมูลสำคัญในการตัดสินใจในการเลือกสิ่งต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของครู และผลจากการปฏิบัติงาน โดยการศึกษาหาข้อเท็จจริงต่อเนื่องไปเช่นนี้จะทำให้ฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครู ได้สะสมและตกตะกอนเป็นองค์ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมและมีความหมายสำหรับสำหรับการปฏิบัติงานของครู ดังนั้นผลที่ได้จากการทำวิจัยจะเป็นฐานความรู้ที่ดีที่สุดของการตัดสินใจที่นำไปสู่ความสำเร็จในการสอนของครู และการวิจัยในการสอนจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียนและเพิ่มประสิทธิภาพของการสอนตามความคาดหวังของสังคม

เนื่องจากการวิจัยจะช่วยเสริมสร้างภูมิปัญญาในแต่ละบุคคล ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค้เศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดี เอื้ออาทรซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลและสังคมต่าง ๆ รอบโลก มีสันติกับธรรมชาติอย่างติดต่อกัน ต่อเนื่องและยั่งยืน (ตีปโปนัท เกตุทัต, 2538) สำหรับกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องตลอดชีวิตของครู จะต้องอาศัยการทำวิจัยในการสอน ซึ่งจะมีทักษะและกระบวนการที่เฉพาะ ที่ครูจะใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาการเรียนการสอน และนำไปสู่การเป็นครุณักวิชาชีพได้ต่อไป (Arends, 1994)

จะเห็นได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาฐานความรู้ในวิชาชีพของครู ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นที่คาดหวังว่า ครูที่ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการจะเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ฐานความรู้ของครูจะมีขอบข่ายที่กว้างขวางและลุ่มลึก ทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานครูได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานในการพัฒนาครูจึงเห็นว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนน่าจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาครู

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยด้านการทำวิจัยของครูในประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่ามีปริมาณงานด้านนี้อยู่ค่อนข้างน้อย และในการสำรวจฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในช่วงปีการศึกษา 2529 ถึง ปีการศึกษา 2538 พบว่ามี 4 เรื่อง โดยเป็นการศึกษาสภาพการทำวิจัย ความต้องการในการทำวิจัย ปัญหาและอุปสรรคในการทำ (พีรวัฒน์ วงษ์พรหม, 2533) เหตุของใจในการทำ และสาเหตุของการไม่ทำวิจัย (วันทนา ชูช่วย, 2534) ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการวิจัย (ศิวพร ดิลกโกมล, 2534) และองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัย (เขวภา เจริญบุญ, 2538) และระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาล้วนเป็นรูปแบบของการวิจัยเชิงปริมาณทั้งสิ้นและส่วนใหญ่จะเป็นวิจัยเชิงสำรวจและมีวิจัยเชิงบรรยายอีก 1 เรื่อง และศึกษาโดยอาศัยกรอบกระบวนการทำวิจัยการศึกษาแบบเน้นวิชาการด้านวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษาโดยทั่วไปและผลการวิจัยก็ได้พบ

ปัญหาต่างๆ ในการทำวิจัยของครู คือครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย และได้มีข้อเสนอแนะรูปแบบในการแก้ปัญหา เช่น จัดอบรมให้ความรู้กับครูและให้ครูมีส่วนร่วมในการทำวิจัยกับนักวิชาการ เป็นต้น

ในปัจจุบันปรากฏว่า มีครูส่วนหนึ่งที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานสอนโดยการทำวิจัยในชั้นเรียนของตนเอง ดังนั้นจึงน่าจะได้มีการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจในรูปแบบและกระบวนการวิจัยที่ครูเหล่านั้นได้ผ่านประสบการณ์มา การศึกษาดังกล่าวควรจะเป็นการศึกษาในรูปแบบของการศึกษากับครูในบริบทต่าง ๆ ที่จะสามารถเป็นตัวแทนของครูประถมศึกษาได้ ผู้วิจัยเห็นว่ารูปแบบที่ใช้ในการศึกษาเพื่อให้ได้สารสนเทศที่กว้างขวางควรจะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ(ใช้แบบสอบถาม) และหลังจากได้ข้อมูลจากการสำรวจออกมาแล้วผู้วิจัยต้องการจะเจาะประเด็นที่น่าสนใจให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทำการศึกษาในระยะที่ 2 โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) ในประเด็นที่สำคัญ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในรูปแบบและกระบวนการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูที่ประสบผลสำเร็จได้อย่างครอบคลุมและถี่ถ้วน ว่ารูปแบบและกระบวนการที่ครูทำวิจัยเป็นอย่างไร มีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกับการทำวิจัยโดยทั่วไปอย่างไร ความรู้และความเข้าใจดังกล่าวจะนำไปสู่แนวคิดและข้อเสนอที่เหมาะสมและมีความหมายในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครู

สำหรับครูที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาในครั้งนี้ คือครูประถมศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ที่เลือกครูประถมศึกษาเพราะว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาต่อในระดับสูงและจะส่งผลกระทบต่อภารกิจสำคัญในการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่เป็นยุคข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิจิตร ศรีตะยาน (2532) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาระดับประถมศึกษาว่า เป็นการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาพลเมืองพร้อม ๆ กับพลโลกด้วย โดยคนไทยจะต้องมีท่าทีและทัศนคติต่อคนในชาติอื่น ๆ ในโลกแนวใหม่ ซึ่งต้องมีการเรียนรู้ร่วมกันในฐานะที่เป็นพลโลก

วิชาที่สอนในระดับประถมศึกษา เป็นวิชาที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนเป็นวิชาที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา และยังคงต้องมีวิชาชีพสำหรับผู้ที่ไม่ประสงค์จะเรียนต่ออีกด้วย (พนัส หันนาคินทร์, 2520) ดังนั้นในเชิงหลักสูตรของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การฝึกทักษะการเรียนรู้ควบคู่กับการเรียนในวิชาต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา นอกจากนั้นหากมีการฝึกความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานสำคัญทางการพัฒนากระบวนการคิดของเยาวชน แล้วจะทำให้ให้นักเรียน

เกิดความชอบและสนุกกับการเรียนรู้ไม่เฉพาะในชั้นเรียนเท่านั้นแต่ยังสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการเรียนรู้ชีวิตในสังคมที่ตนเองอาศัยและต้องเกี่ยวข้องกับอยู่

ในปัจจุบันพบว่า การจัดการศึกษาในด้านการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และจากการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 และปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2528 ปีการศึกษา 2531 และปีการศึกษา 2532 เมื่อพิจารณาคุณภาพแยกเป็นรายกลุ่มประสบการณ์ พบว่า เมื่อมองในภาพรวมแล้วยังไม่ประสบผลสำเร็จในทุกกลุ่มวิชา โดยเฉพาะมีกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ที่มีผลการประเมินต่ำกว่ากลุ่มประสบการณ์อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป., 2531, 2534)

ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญแต่ยังมีปัญหาในเรื่องคุณภาพการศึกษามากที่สุด ซึ่งปัญหาต่าง ๆ นั้นนักการศึกษาก็ได้พยายามหาทางแก้ไข และศึกษาหาสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียน ซึ่งจากการศึกษาผลงานวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับประถมศึกษา พบว่ามีผู้ศึกษาไว้เป็นจำนวนมากจากการศึกษางานวิจัยจำนวนมากเหล่านี้ก่อให้เกิดความคิดว่าแม้จะมีนักวิชาการและนักวิจัยได้พยายามศึกษาถึงวิธีการแก้ปัญหาเป็นที่หลากหลายวิธีก็ตาม แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ ก็ยังอยู่ในระดับที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ แนวทางในการศึกษาต่อไปจึงควรศึกษากรณีครูผู้สอนที่เป็นนักวิจัยการจัดการเรียนการสอนของตนเอง คือครูที่ได้ลองศึกษาเพื่อหาทางแก้ปัญหาการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยการทำวิจัยในชั้นเรียนแล้ว กรณีเช่นนี้น่าจะทำให้ปัญหาที่มีอยู่ได้รับความเข้าใจและการแก้ไขให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระบบการทำงานของครูที่ใช้การวิจัยในชั้นเรียนมาเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของตนจนประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานสอน รูปแบบและกระบวนการวิจัยที่ครูใช้ในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนน่าจะมีลักษณะเฉพาะบางอย่างตามธรรมชาติของงานครูและความถนัดพื้นฐานของครู และแตกต่างจากมุมมองวิธีการวิจัยปฏิบัติการของนักวิชาการ หรือนักวิจัย คำตอบจากการศึกษาในเรื่องนี้น่าจะมีประโยชน์ เป็นแนวทางให้แก่ครูประถมศึกษาใช้เป็นแบบอย่างในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ในการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณจะเน้นความสำคัญที่ ผลการวิจัยสามารถสรุปอ้างอิงไปถึงประชากรทั้งหมดที่อยากจะศึกษาได้ แต่การที่จะเข้าใจในบริบทต่าง ๆ ในสังคมที่เกิดขึ้นจริงจะทำได้ยาก ดังที่ Schratz (1993 : 1) ได้กล่าวว่า การวิจัยทางการศึกษาที่มีการวัด ตัวแปร การดำเนินการทดลอง และการปฏิบัติการในเชิงปริมาณ มักจะนำเอาคำพูดของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามาแปลงเป็นข้อมูลทางสถิติ หรือเป็นความสัมพันธ์เชิงคณิตศาสตร์ ดังนั้นในส่วนที่เป็นบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงมักถูกละทิ้งไป ดังนั้นเพื่อที่จะให้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเสริมสร้างความ

เข้าใจในบริบทของเหตุการณ์ด้วย จึงต้องอาศัยการทำการศึกษาด้วยวิธีเชิงคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับที่ Bogdan and Biklen (1992) ที่กล่าวว่า เป้าหมายที่สำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพคือ เพื่อให้เกิดความเข้าใจพฤติกรรมและประสบการณ์ของมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้น ยังทำให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการที่มนุษย์ได้ให้ความหมายและอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และจากการสังเกตด้วยตัวผู้วิจัยเองจะทำให้เห็นเหตุการณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ ของพฤติกรรมมนุษย์ได้ชัดเจน และทำให้การศึกษาเงื่อนไขต่าง ๆ ที่พบมีความชัดเจนและลึกซึ้งมากขึ้น เช่นเดียวกับที่ Seidman(1991 : 1) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่การวิจัยจะต้องอาศัยเทคนิคในการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพว่า การสัมภาษณ์จะทำให้ได้รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นการอธิบายถึงความหมาย และการเกิดกระบวนการ ที่เกิดจากประสบการณ์จริงและออกมาจากส่วนลึกของความรู้สึก โดยจะมีตั้งแต่การเริ่มกระบวนการ ช่วงกลางของกระบวนการ ไปจนถึงการสิ้นสุดกระบวนการ ซึ่งจะทำได้รายละเอียด และได้สิ่งที่สะท้อนให้เกิดกระบวนการต่าง ๆ ขึ้นมาได้ และเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่มีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีการวิจัยโดยใช้ทั้งการศึกษาโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ(การสำรวจโดยแบบสอบถาม) และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ(ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรณีพิเศษโดยการสัมภาษณ์) ทำการศึกษาคณะนักวิจัยในโรงเรียนประถมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงสำรวจและรายกรณี
2. เพื่อศึกษาการนำผลของการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนประถมไปใช้ประโยชน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ ทั้งในด้านเป้าหมาย กระบวนการ และผลที่เกิดขึ้นในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู ทำให้ผู้วิจัยกำหนดกรอบการศึกษาไว้ดังนี้

- 1) ประเด็นในการศึกษากระบวนการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจะพิจารณาในเรื่องต่างๆ เช่น การเริ่มโครงการ (ช่วงเวลา และ แรงบันดาลใจที่ทำให้ครูตัดสินใจทำวิจัย) การเลือกวิธีวิจัย และการออกแบบการวิจัย การกำหนดปัญหาวิจัย การกำหนดเป้าหมายของการวิจัย ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลวิจัย และการใช้ผลวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอน เป็นต้น

2) ประเด็นในการศึกษาผลของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จะครอบคลุมผลในลักษณะต่าง ๆ คือ 2.1 ทำให้ครูมีความรู้ในสิ่งที่ทำการศึกษาอย่างลึกซึ้ง 2.2 ทำให้ครูมีความเข้าใจในสิ่งที่ทำการศึกษาอย่างลึกซึ้ง 2.3 ทำให้ครูพัฒนาตนเองในด้านความเป็นนักวิชาชีพ 2.4 ใช้ตรวจสอบบทบาทของครู 2.5 ใช้ตรวจสอบวิธีการในการปฏิบัติงาน 2.6 ตรวจสอบผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในชั้นเรียน 2.7 ครูสามารถใช้แนวคิดในการแก้ปัญหา 2.8 ครูมีกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องทันสมัยอยู่ตลอดเวลา 2.9 ครูมีการสอนที่มีประสิทธิภาพ 2.10 ช่วยให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ 2.11 เพื่อช่วยสร้างสรรค์เศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่ดี เอื้ออาทรซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลและสังคมต่าง ๆ ทั่วโลก

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายของการศึกษา คือ ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้ที่มีผลงานทางวิชาการที่ได้มาจากการทำวิจัย

2. ประเด็นการจัดเก็บข้อมูลครอบคลุม

2.1) ด้านกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจะครอบคลุม ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการวิจัย เช่น การเริ่มโครงการ (ช่วงเวลา และแรงบันดาลใจในการทำวิจัย) การเลือกวิธีวิจัยและการออกแบบการวิจัย การกำหนดปัญหาวิจัย การกำหนดเป้าหมายของการวิจัย การจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลและการนำผลการวิจัยไปใช้

2.2) ด้านการใช้ผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จะครอบคลุมตามลักษณะต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ข้อที่ 2)

นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดคำจำกัดความสำหรับศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ ที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ทำวิจัยเอง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานของตนเองและเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในงานที่ตนเองทำ จนสามารถพัฒนางานที่ตนทำจนประสบผลสำเร็จ

การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การค้นคว้าหาความรู้หรือความจริง เพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของครู โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อให้ได้ความจริงที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับสภาพปัญหา การจัดการเรียนการสอนของครูในบริบทของชั้นเรียน

กระบวนการของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานวิจัยของครู เช่น การเริ่มต้นทำวิจัย การกำหนดเป้าหมาย การเลือกปัญหาวิจัย การออกแบบการวิจัย การจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลวิจัย และ การใช้ผลการวิจัย

ความรู้เพื่อการปฏิบัติงานสอนของครู หมายถึงความรู้ในวิชาชีพที่ครูใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนมี 7 ด้านคือความรู้ด้าน 1) เนื้อหาวิชา 2) ทฤษฎีการเรียนรู้การสอน 3) หลักสูตร 4) ลักษณะของผู้เรียน 5) บริบทในการสอน 6) ความรู้ทั่วไปในวิชาครู และ 7) จุดมุ่งหมาย จุดหมายปลายทางและความมุ่งหวังทางการศึกษา

การใช้ผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึงการนำข้อค้นพบของการวิจัยไปใช้พัฒนาตัวครูเอง พัฒนาสังคม และใช้ตรวจสอบบทบาท วิธีปฏิบัติงาน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

ครุนักวิจัย หมายถึงครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการปฏิบัติงานสอนของตนเอง และมีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับของสำนักงานข้าราชการครู (ก.ค.) จนได้รับการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและผลของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบในด้านการพัฒนาหลักสูตรและกลยุทธ์ในการสอน เรื่องระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตนักศึกษา ครู และผู้ปฏิบัติงานอยู่แล้วให้สามารถนำความรู้ไปเป็นแนวทางในการทำวิจัยในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
2. ได้สารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม กำกับ และการประเมินการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษา
3. เป็นแนวทางให้กับครูที่ยังไม่เคยทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หรือเคยทำแล้วแต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาการเรียนการสอน ได้นำไปเป็นแบบอย่างในการทำวิจัยได้